

Nr 633

Av fru Nettelbrandt, om bibehållen rätt till tilläggssjukpenning vid förvärvsarbete i begränsad omfattning.

(Lika lydande med motion nr 506 i Första kammaren)

Enligt 3 kap. 13 § lagen om allmän försäkring stadgas, att till kvinnlig försäkrad som i anledning av barnsbörd avhåller sig från förvärvsarbete utgår sjukpenning tidigast från och med den sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och senast från och med förlösningdagen *så länge kvinnan utan avbrott avhåller sig från förvärvsarbete*, dock högst för 180 dagar. I den praktiska tillämpningen har denna bestämmelse visat sig medföra stora komplikationer och begränsad handlingsfrihet.

Som framgår av kungl. försäkringsdomstolens dom den 18 juni 1964 har en kontorist under den tid hon uppburit tilläggssjukpenning på grund av havandeskap efter av arbetsgivaren framställt önskemål tjänstgjort under tre dagar. Hon hade därvid icke någon vetskap om att hon skulle äventyra rätten till tilläggssjukpenning. Försäkringsdomstolens majoritet ansåg henne icke efter nämnda avbrott i förvärvsarbetet vara berättigad till någon tilläggssjukpenning. En minoritet inom försäkringsdomstolen anförde i en reservation, att det i sista hand måste bli en bedömningsfråga när enligt lagen ett sådant avbrott inträffat, att vederbörande förlorar rätten till tilläggssjukpenning.

En lärare, som under ferietid fyra söndagar spelat i kyrkan och därvid trott sig göra en gagnelig gärning och en god tjänst till kantorn i församlingen, har av försäkringskassan blivit anmodad att återbetala närmare 4 000 kronor, utgörande den tilläggssjukpenning som tillkommit henne för tiden efter kyrkospelningen.

Flera fall liknande de båda här nämnda skulle kunna anföras. Samtliga kända fall av berörd art visar, att den åberopade bestämmelsen i lagen om allmän försäkring icke fungerar tillfredsställande.

Redan 1954 blev i remissyttrandena över förslaget till lag om moderskaps hjälp kravet på sammanhängande ledighet kritiserat. Vid riksdagsbehandlingen bedömdes kravet emellertid vara ur medicinsk synpunkt av värde för kvinnan. Det kan dock icke anses ur medicinsk synpunkt otillfredsställande, att en kvinna — kanske redan före tidpunkten för nedkomsten — träder i arbete en begränsad tid. Detta bör vederbörande i samråd med sin läkare själv kunna avgöra. Att hon ej har den rätten innebär en viss omyndighetsförklaring, som icke är lämplig.

Det är en orimlig ordning, att den kvinna, som icke önskar utnyttja tilläggssjukpenningen under en fortlöpande tidsperiod, skall gå miste om nära nog hela förmånen. Enligt min mening borde kunna överlåtas åt den enskilda kvinnan att för egen del bestämma det antal dagar av 180 möjliga hon önskar avhålla sig från förvärvsarbete och åtnjuta tilläggssjukpenning. Eventuellt skulle kunna krävas intyg av läkare om lämpligheten av avbrottet i förvärvsarbetet. En sådan medicinsk prövning från fall till fall bör icke medföra en sådan stelbenthet i tillämpningen som gällande bestämmelse leder till. I ett läge med akut arbetskraftsbrist är det ur samhällets synpunkt ytterligt olyckligt, att en person, som vid behov själv gärna skulle vilja och ur medicinsk synpunkt även kunna rycka in och tjänstgöra, icke vågar göra detta av hänsyn till de betydande ekonomiska nackdelar som med nuvarande lagstiftning är förknippade därmed.

Det är icke förenligt med den allmänna rättskänslans krav, att ifrågakavande lagrum inte rymmer någon möjlighet att utge tilläggssjukpenning då förvärvsarbete i mycket begränsad omfattning förekommit. Även Kungl. Maj:t har i ett utslag 1961 tagit denna ståndpunkt, varvid med hänsyn till i målet förekomna omständigheter vederbörande tillerkändes ersättning för den uteblivna tilläggssjukpenningen. Här berörda frågor bör bli föremål för ingående och snabb prövning syftande till en ändring av det åberopade lagrummet. Möjlighet för försäkringsdomstolen att i avvaktan på en omskrivning av lagbestämmelsen frigöra sig från formell tolkning och döma med hänsyn till omständigheterna borde finnas.

Under hänvisning till vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte föranstalta om en snar översyn av 3 kap. 13 § lagen om allmän försäkring, och

att före en eventuell ändring av bestämmelsen möjlighet ges till en tolkning som icke obehörigen åsidosätter antingen den enskildes eller samhällets intressen.

Stockholm den 27 januari 1965

Cecilia Nettelbrandt